

จิตรกรรม

■ นำเสนอเมื่อ 3 ม.ค. 2551

จิตรกรรม โดย นายอนันต์ ปาณินท์

จิตรกรรมหรือภาพเขียน มีส่วนประกอบหลัก คือ เส้น สี และน้ำหนักของสี
สีมีส่วนสัมพันธ์กับความกว้าง ยาว และความลึกในภาพ สีช่วยสื่อความหมายทางอารมณ์และจิตใจด้วย เช่น
ช่างเขียนภาพพุทธประวัติบนผนังโบสถ์แห่งหนึ่ง จะวางโครงสร้างของสีให้สอดคล้องกับเรื่องราวและสถานที่
เพื่อให้เกิดความรู้สึกศรัทธาในศาสนา

สีที่นำมาใช้เขียนภาพ ส่วนมากได้มาจากวัตถุซึ่งมาจากธรรมชาติ เช่น สีของดิน หิน พืช และสัตว์
ช่างเขียนไทยแต่โบราณนิยมเขียนภาพด้วยสีฝุ่นผสมกาว
ดังจะดูตัวอย่างได้จากภาพจิตรกรรมฝาผนังตามผนังของโบสถ์ เมื่อต้องการเขียนภาพ ช่างเขียนจะนำเอาวัสดุต่างๆ
ซึ่งจะใช้ทำเป็นสี มาทำให้แห้งและบดให้ละเอียดเป็นผง เรียกกันว่า **สีฝุ่น** เมื่อจะเขียนภาพ
ช่างเขียนจะผสมสีฝุ่นด้วยกาวและน้ำ กาวที่ใช้ในสมัยโบราณส่วนมากเป็นกาวที่ทำจากหนังสัตว์

ภาพเขียนฝาผนังของไทยทั้งหมด เขียนบนผนังฉาบปูนซึ่งแห้งแล้ว
ส่วนการเขียนภาพบนผนังปูนซึ่งยังเปียกตามกรรมวิธีของตะวันตก ที่เรียกว่า **เฟรสโก (fresco)**
ไม่เป็นที่นิยมของช่างไทย

การเขียนภาพจิตรกรรมของไทยโบราณ
ส่วนใหญ่มักเป็นการเขียนภาพเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนา หรือคติความเชื่อต่างๆ ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับศาสนา
ดังนั้นการเขียนภาพจิตรกรรมจึงมักเขียนกันบนผนังภายในโบสถ์หรือวิหารของวัดต่างๆ และจะเขียนบนผนัง
ฉาบปูนเรียบซึ่งปูนแห้งสนิทแล้ว แต่เนื่องจากลักษณะสภาพดินฟ้าอากาศของไทยมีความชื้นในอากาศสูง
และลักษณะการก่อสร้างโบสถ์วิหาร เป็นการก่อสร้างลักษณะผนังรับน้ำหนัก
กอดวยอิฐซึ่งมีคุณสมบัติในการดูดซึมความชื้นได้ดี ทั้งความชื้นจากน้ำใต้ดิน และความชื้นจากอากาศ
ทำให้ผนังปูนซึ่งแห้งสนิทในช่วงระยะเวลาการก่อสร้างเสร็จใหม่ๆ ดูดซึมความชื้นเข้าไปผนังได้อีก
ทำให้ผิวปูนฉาบผุกร่อน ซึ่งเป็นอันตรายอย่างมากต่อภาพจิตรกรรมที่เขียนอยู่บนผิวหน้าของผนังปูน
นอกจากความชื้นจะทำให้ผิวปูนฉาบผุกร่อนแล้ว วัสดุที่ใช้ในการเขียนภาพ เช่น สี ดิน และกาวหนังสัตว์
ที่ใช้ในการผสมสีก็เป็นตัวการสำคัญที่ทำให้เกิดเชื้อราซึ่งเป็นอันตรายต่อภาพเขียนเช่นกัน ดังจะเห็นได้ว่า
ภาพจิตรกรรมฝาผนังในประเทศไทยส่วนใหญ่ชำรุดเสียหายและซ่อมแซมยากมากการซ่อมแซมต้องใช้กรรมวิธีทาง
วิทยาศาสตร์แก้ไขความชื้นในผนังเสียก่อนจึงจะซ่อมแซมได้

นอกจากการเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังด้วยสีฝุ่นผสมกาวแล้ว
การเขียนภาพจิตรกรรมเป็นแผ่นทั้งบนผ้าและบนกระดาษของไทยในสมัยโบราณก็ใช้สีฝุ่นเขียนด้วยเช่นเดียวกัน
เช่น การเขียนภาพเรื่องราวบนสมุดข่อย เป็นต้น ในสมัยโบราณการเขียนภาพสีน้ำมันบนผ้าไม่ปรากฏหลักฐาน
ผู้ที่เขียนภาพจิตรกรรมสีน้ำมันเป็นคนแรกคือ **พระสรลักษณ์ลิขิต** (เริ่มมีผลงานปรากฏในสมัยรัชกาลที่ ๖)
ซึ่งในสมัยต่อมา มีผู้นิยมเขียนภาพด้วยสีน้ำมันบนผ้ากันมากขึ้น

เนื่องจากมีความคงทนไม่เสียหายง่ายเหมือนการเขียนด้วยสีฝุ่น
ในปัจจุบันมีผู้ผลิตสีเขียนภาพด้วยสารผสมทางเคมีต่างๆ ซึ่งเป็นผลพลอยได้จากผลิตภัณฑ์ทางอุตสาหกรรม
และนอกจากนั้นศิลปินในปัจจุบันได้มีการทดลองค้นหา และนำเอาวัสดุหลายประเภทมาใช้ในงานจิตรกรรม
ทำให้รูปแบบของจิตรกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากแบบประเพณีที่ทำสืบเนื่องต่อกันมาจากสมัยโบราณ